

**Іваницька Надія,
Сорочинська Оксана**

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ЛЕПБУК

Проаналізовано методичні особливості використання засобу лепбук у закладі дошкільної освіти. Досліджено та експериментально підтверджено ефективність формування природознавчої компетентності дошкільників засобом лепбук.

Ключові слова: *природознавча компетентність, дошкільники, засоби навчання, лепбук.*

Постановка проблеми. Відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти до кінця дошкільного періоду в дитини мають бути сформовані елементи екологічного світорозуміння, екологічної вихованості, позитивне емоційно-ціннісне ставлення до природи. У цьому документі також зазначено, що зміст дошкільної освіти має виступати основою становлення людини, а методи відповідати віковим особливостям дітей [1, с. 16].

Старший дошкільний вік – сенситивний період, під час якого закладаються основи екологічної свідомості та культури, раціонального ставлення особистості до світу природи. Екологічна свідомість виступає головною складовою екологічної культури, формування засад якої дослідники визначають метою формування природознавчої компетентності дітей дошкільного віку [2, с. 39]. Тому, педагоги дошкільного закладу, а також їх батьки повинні озброювати дітей не тільки певними знаннями, але й виховувати розуміння того, що довкілля – це наш другий дім, який слід берегти та захищати. З цією метою доцільно використовувати інноваційні засоби навчання. До таких засобів варто відносити лепбуки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі формування природознавчої компетентності дітей дошкільного віку в психолого-педагогічній літературі приділяли багато уваги відомі вчені, як Дістенверг, Я. Коменський, В. Сухомлинський, К. Ушинський, Й. Песталоцці; зазначена проблема також висвітлена у сучасних дослідженнях Г. Беленької, С. Бондар, О. Кононенко, Н. Кот, Н. Лисенко Л. Лепіхової, Л. Хоружої, С. Шмалей, та ін., які у своїх дослідженнях здійснювали спроби визначити зміст цього поняття та розробляли практичні рекомендації у контексті формування природознавчої компетентності старшого дошкільника.

Мета статті. Дослідження особливостей формування природознавчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом леп бук.

Процес формування природознавчої компетентності старшого дошкільника визначається як частина світогляду, загального пізнання світу; з трудовим вихованням, що допомагає реалізувати екологічні переконання дітей у дійсності; з естетичним, що розвиває відчуття краси природи і стимулюючим природоохоронну діяльність дошкільників; з моральним вихованням, що формує почуття відповідальності стосовно природи, бережливого ставлення до неї, а також із розумовим, що забезпечить володінням певною системою знань про природне довкілля [2, с. 32].

Формування природознавчої компетентності у закладах дошкільної освіти відбувається засобами екологічних виставок дитячих малюнків, ілюстрацій до кожної пори року, виробів із природного матеріалу, фотовиставок. Зазначене сприяє прояву активності, творчості дітей і батьків, формуванню стійкого інтересу до об'єктів природи, баченню прекрасного в звичайному [3, с. 63]. Однак, достатньо велику ефективність у цьому процесі має інноваційний засіб навчання – лепбук, який є папкою дидактичного змісту на природознавчу тематику.

У дослівному перекладі з англійської «лепбук» (lapbook) означає «наколінна книга» (lap – коліна, book – книга). Лепбук або як його ще називають інтерактивна тематична тека – це саморобна паперова книжечка з

кишеньками, дверцятами, віконцями, рухливими деталями, які дитина може діставати, перекладати, складати на свій розсуд. У ній збирається матеріал із якоїсь певної теми. При цьому лепбук – це не просто виріб. Це прикінцевий етап самостійної дослідницької роботи, яку дитина виконала під час знайомства з певною темою. Щоб заповнити теку, дитині потрібно буде виконати певні завдання, провести спостереження, презентувати матеріал.

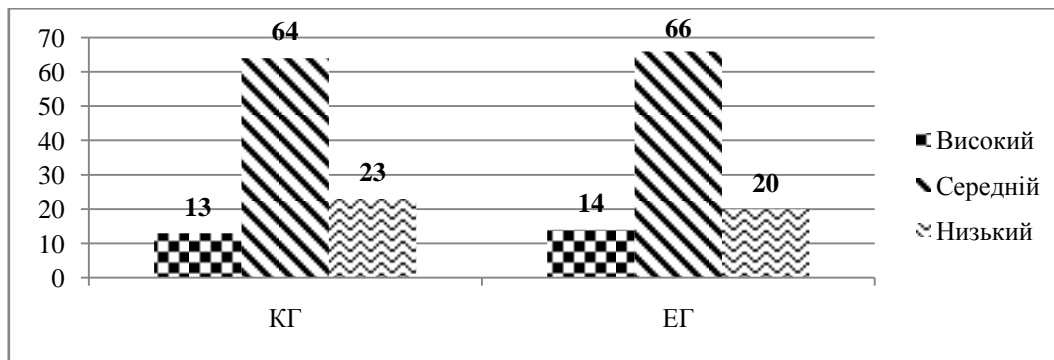
Створення лепбуку допоможе збагатити, закріпити і систематизувати інформацію, а розглядання теки в подальшому дозволить швидко освіжити в пам'яті цікавий матеріал.

Робота із виготовлення лепбука здійснюється поетапно: визначення теми, пошук інформації, розробка макета лепбука, презентація результату своєї діяльності. Таку книжечку дидактичного змісту доцільно використовувати у всіх вікових групах закладу дошкільної освіти (ЗДО). Тематика лепбуків: «Спосіб життя тварин», «Живлення рослин», «Рослини, які належать до Червоної книги», «Вплив діяльності людини на рослинний і тваринний світ» та ін.

На базі Житомирського ЗДО №8. нами було проведено експериментальне дослідження із метою вивчення ефективності формування природознавчої компетентності дошкільника засобами леп бук. Дослідження проводилося у 3 етапи. Вибірка складала 20 дошкільників у віці 5-6 років та їх батьки (20 осіб).

У ході дослідження нами було виділено структуру, рівні, критерії та показники природознавчої компетентності дошкільника сформовані засобами лепбук.

На початковому етапі нашого дослідження було помічено, що показники дітей сягали здебільшого середнього рівня КГ – 64%, ЕГ – 66% у багатьох дітей ми також помітили результати, які відповідали низькому рівню (КГ – 23%, ЕГ – 20%) (рис. 1). А от показників високого рівня було лише дуже мало КГ – 13%, ЕГ – 14%.

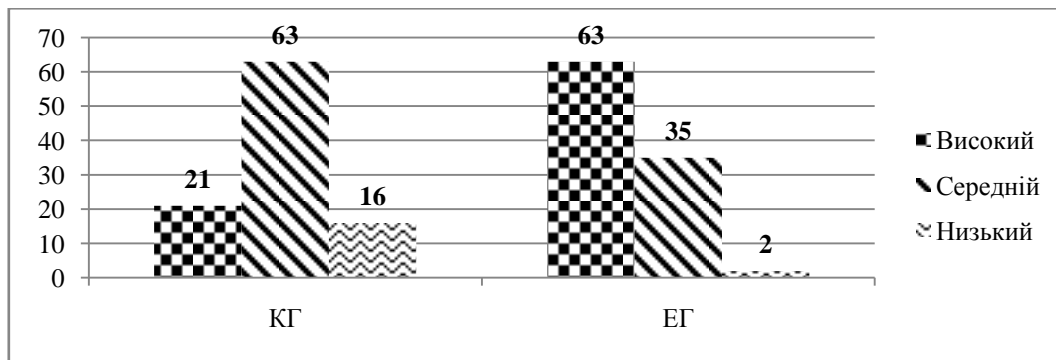

Рис. 1. Результати рівня сформованості природознавчої компетентності старшого дошкільника (констатувальний епат експерименту)

Із огляду на одержані показники, на формувальному етапі, нами були розроблені та запроваджено експериментальну програму з авторськими заняття із використання засобу лепбук. Діти активно розглядали виготовлені зразки папки-лепбуки, самі брали участь у їх виготовленні: активно вирізали, клеїли, розфарбовували. Зокрема заняття з виготовлення леп буку на теми: «Подорож країнами та континентами», «Осінь», «Пори року», ««По заповідних куточках України» та ін.

Розроблені заняття спонукали дошкільників до засвоєння нових знань про природу та її об'єкти і явища. Розробка лепбуків сприяла пробудження пізнавальних інтересів дітей до природи, підвищенню рівня культури їх поведінки у природі (заняття із виготовленнм лепбуків «Брати наші менші», «Рідкісні рослини Житомирщини», «Вода – наше багатство»).

Матеріал, який був використаний нами у роботі, цілком відповідав віковим особливостям дитини старшого дошкільного віку, На підсумковому етапі експерименту показники сформованості природознавчої компетентності дошкільників були такими (рис. 2.).

Рис. 2. Результати рівня сформованості природознавчої компетентності старшого дошкільника (формувальний епат експерименту)

Як бачимо, після обробки результатів ми отримали наступний підсумок: високий рівень КГ – 21%, 63 – 66%; середній рівень КГ – 63%, ЕГ – 35%; низький рівень КГ – 16%, ЕГ – 2%. Отже, спостерігається динаміка показників формувального етапу експерименту. Що є свідченням ефективності у освітньому процесі ЗДО засобу лепбук з метою формування природознавчої компетентності.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, варто говорити про ефективність формування природознавчої компетентності дошкільників засобами модель виявилася результативною, а гіпотеза підтвердилася. Перспективним напрямом подальшої наукової розробки проблеми є дослідження рівня формування природознавчої компетентності старших дошкільників у процесі пошуково-дослідницької роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання. – 2012. – № 1. – С. 6-19.
2. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти: педагог – дошкільник / Н.В. Лисенко. – К: Слово, 2009. – 399 с.
3. Семенчук В.М. Характеристика загальних підходів до екологічної освіти й виховання дітей дошкільного віку на сучасному етапі / В.М. Семенчук // Освіта Донбасу. – 2006. – № 5 (118). – С. 62-67.